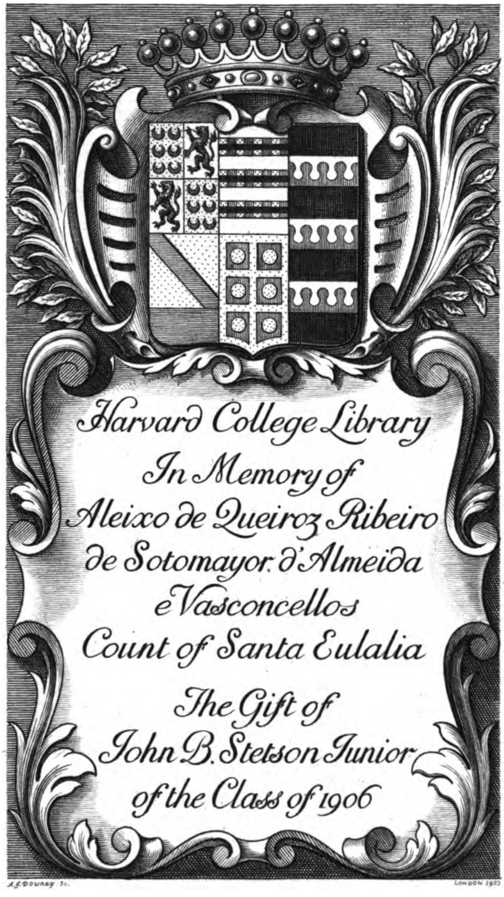
Ferram - Bisnaga Eschola stica. Pt. 1. - 1761

Harvard College Library
In Memory of
Aleixo de Queiroz Ribeiro
de Sotomayor d'Almeida
e Vasconcellos
Count of Santa Eulalia
The Gift of
John B. Stetson Junior
of the Class of 1906
A. J. Downey Sc.
LONDON 1933

BISNAGA ESCHOLASTICA

COLHIDA NO CAMPO DA COTOVIA

PELO LAVRADOR
DO PALITO METRICO:
OU DESTA SORTE:
HISTORIA AUTHENTICA

Das escarapélas, que nos seculos trazeiros tiveraõ os rapazes do Bairro alto com os d'Alfama, e juntamente os d'Alfama com os do Bairro alto, disputadas a murro, e calháo nas encostas da Cotovîa pelo impulço do braço, e rabicho da funda: obra muito inutil, e desnecessaria a toda a qualidade de pessoas, tirada de varios sobrescritos de cartas, em que foy composta;

E OFFERECIDA
AOS GOLOSOS DE RIDICULARIAS
POR

ANTONIO DUARTE FERRAM,
Ex Official de Estudante na Universidade de Coimbra, e actual Passante em Lisboa.

PARTE PRIMEIRA
Dividida em hum Tomo.

LISBOA:
Na Offic. de ANTONIO VICENTE DA SILVA.
Anno MDCCLXI.
Com todas as licenças necessarias.

A quem se lezar.

P*Rodigo Leitor, se depois de leres, e construires ao pé da letra o frontispicio deste papel te déste por tua alta recreaçaõ ao logo de o comprares, desencarregado estou por esta parte de restituiçoens, porque lá diz o risaõ Castelhano, ibi* : Scienti et consentienti nulla fit injuria. *Se be taõ extremada a tua parvoîce, que naõ o entendendo, ou talvez nem lhe vendo sequer a cara, o comprašte a trochomocho, crendo firmemente que em letra redonda naõ ha cousa roim, e agora te sentes lezo, queixa-te da tua facilidade, e naõ praguejes a minha agencia. Se finalmente es hypocrita das bellas letras, e macáco dos lances escolasticos, que jejuando totalmente na sua intelligencia, tiveste a ventosidade de o comprar sómente por teres tambem hum disto, e mostrares que tambem es membro Academico, ahi agora poderá haver alguma tal ou qual duvida sobre o bem, ou mal levado do preço; porèm para quietaçaõ da minha consciencia, e manutençaõ do teu credito façamos este contracto : ficar-me-haõ os cobres ao menos pelo conselho que te dou, que nunca nelle dês censura individual; mas se for muito precizo dares o teu voto, dize que está excellente no seu generò, e que só tem*

as

as comparaçoens taõ prolixas, que parecem parte da historia. E te advirto que aliàs em tu abrindo a bocca logo te conhecem; e ainda assim te naõ seguro. Na justa grandeza deste tomo naõ se póde abranger tudo o promettido no titulo; porèm se o bom gasto deste me der esperança de lucro nos subsequentes, farey por sacar mais esse par de vintens; quando naõ, haja saude, que vale o mesmo que

VALE.

ANTONII DUARTIS FERRONIS BISNAGUÆ ESCHOLASTIQUÆ

LIBER PRIMEIRUS.

ILle ego, qui quondam, bolcæ faltante dinheiro,
Palitum Metricum lavrans, optata còegi
Ut nummorum avido parérent æra poetæ;
Gratum opus authori. Avezo nunc ductus eódem:

BElla Cotoyiæ quondam infestantia campos,
Jusque datum sceleri canto, populumque miudum
In sua roliço assanhatum viscera seixo,
Imberbesque acies, modo decertantia murrô
Castra, modò adversâ piolhórum tôrre carôlos
Rabîcho fundæ, & braci cascantia jactu,
Rachatam unde domum multi trouxere cabeçam;
Lambádas etiam, tombos, rapidosque boléos,
Quos Bairraltenses, Alfamiadæque rapazi,
Utraque gens præstans moquête, potensque calháo
Pro barri décore, atque honræ despîque mamarunt.
Bellorum inde canam eventus, variasque tratadas,
Nullaque tinteiro rerum miudeza ficabit,
Si mihi, ut exopto, primus tomus iste paguetur.
Musa mihi memora, quæ Alfamæ causa Ranhêtam,
Ac Bairraltensem Espantam tot volvere seixos,

Insignes marotice tôlos, tot rumpere cascos
Impulerit. Tantæne animis mamotibus iræ!
Olim erat Alfamæ quidam regione rapazus,
Maiores meritò alcunhâ dixere Ranhetam,
Semper enim mangas enlabuzadus, & ora
Andabat monco, chatôque narîce sahîat
Assiduè enxurrada ranhi, quæ missâ deorsum
Labenti assimilis boccam assombrabat, & imum
Pingabat sæpe in chanum; modò sorpta recûans
In bojo nasi reprezabatur, & inde
Agmine maiori erumpens super ora fluebat.
Se costâ ille manûs dextræ, mangâve jaquetæ
Tansverse assoans descarregabat; at iste
Tornabat rursus, rursus dabat ille canhône
Vassoiradam alliam, sed eum esgotare nequibat
Omninò, uno etenim avulso, non deficit alter.
Iste in Bairraltum portans Ranhêta recadum
Encontrat (mingoadæ horæ!) defronte Loreti
Bairralti insignem tractantem nomine dictum
Espantam, nam viso illo espantada tremiscit
Tota rapazities, & ei dare nemo rasones
Audet, nullus enim ex illo meliora levavit.
Conversam extemplò jogui de rebus uterque
Travarunt; mox ad balham venere piones
Navalhæque simul; suam ateimat hic esse melhorem,
Ille suam; ad trocas passant, primusque Ranheta
Provocat ad trocam, quam fert Espanta; navalhæ
Feitîo

Feitîo pellectus, erat nam talis, ut unum
Ad primam vistam sanctum enganare podîat.
Quamquam arrebentans pro alborque fuisset agendo,
De manto sedæ fecit se Espanta matreirus,
Ut posset meliùs monum pregare Ranhetæ.
Vontadem tandem veluti gesturus amico
Alborqui assentit. Postquam regatêat uterque,
Quis tornare alii, vel quantum debeat, ultrò
Assentant ut quem gerit Alfamista piônem
Espantæ in tornam entreguet, passetque navalham,
Quam fert,accipiatque aliam,quam Espanta gerebat.
Sic fit, utrôque alium cuidante ficasse logratum.
Alfamam rediens, perfecto alborque, Ranheta,
Ingentemque trocâ acceptam paulò antè navalham
Experiens, læsum se plusquam enormiter achat;
Nam neque tomabat fium amolada, nec eixus,
Penè etenim quebradus erat, cortare sinebat,
Quantâ vi unus homo vult,estque aliquando necesse.
Hoc ubi deprendit cùm almâ ficavit ad unam
Ilhargam Ranheta, ceæque provare migalham
Non potuit, nec olhum sanctâ illâ nocte pregavit,
Sed super enxergam miseram, gracilemve rabecam
Pernêiat, mantam excutiens impansque dolore.
Inter quas multas magoas sub pectore volvit,
Hôc mage picâtur quòd se gabet ille velhacus
Maranhis potuisse suis pregare Ranhetæ
Gatásium; plebisque timet ne vulget in ora

 Con-

Contractum alborquis, meveatque escarnia vulgi.
Pectore banzanti dum hæc Alfamista volûtat,
Se coram cunctis Espanta gababat amiguis
De logro, vaga Bairraltum quem fama per omnem
Mox fert. Jam casum gatique, canesque sabiant,
Cùm Ranhetæas venit voatus ad aures;
Cunctorum Espantam in bicum mettisse rapazûm
Se massi, & mônæ logrum preguasse Ranhetæ
Navalhône alborque suæ. Ranhêta picadus
Escumans banzat, justasque erectus in iras
Hæc secum: O nostram quis te colhêret ad unham,
Caloteire vafer; tum à te pro alborque navalhæ.
Perçontarer ego, lizosque lograre docerem
Præstigiis homines: sed adhuc non tempus abivit,
Quo pagues totum, & tua det jactantia pœnas.
Nonne satis fuerat nostrum tolinare piónem
Cum cordele suo, atque unam lograre navalham,
Quæ cabellinhum cortabat in aere, quamquàm
Parva foret, mihi proque illa encaixare dolosè
Illud grande nimis, sed inamolabile ferrum?
Sed faltabat adhuc Bairrum espalhare per altum
Me cecidisse logro, cravinatumque maranhis
Succubuisse tuis, atque engolisse calótem
Absque migalhâ panis! Erit qui talia soffrat?
Alborquis fecisse malum paulum esse putando,
Caramûnham egisti! Atûrem ego tanta? Per illam
Divinam tibi juro rosam, velhaque, quòd ista

Custa

Non impunè feres escarnia, sed tibi carò
Custabunt, vel ego haud ultrà Ranheta chamabor.
Hæc secum rosnans Crecam buscavit amigum,
Creçam illum Alfamæ seixo, ralhisque potentem,
Qui satus anonymo furtim genitore, Redondæ
(Quæ mulier falta fuit in mocidade, sed illam
Lavit, maiori pòst cum tambôre casando)
Progenitum ex raça se non inglorius effert,
Barbudamque aviam inculcat, quæ non semel olim
Brabarum Rendeira fuit, multosque per annos
Ribeiræ implevit meritâ cum laude governum.
Huic Creca haud impar ralhis, vultuque sahivit
Consimilis. Curtus nodis, bellèque tiradus
Canellis maganus erat: narizus hiulcæ
Guardaventus erat boquæ: stat plurima toto
Facta navalhadis olim costura focinho.
Per valdè priscam passêat multa jaquêtam
Somma piolhorum, pluresque in pelle pregati
Sunt intus, quos ille, nimis cum morsus apertat,
Tentat desferrare, huc mexens corpus, & illuc,
Dando piolhêti. Buci apontantis ad instar
Lourêjant graciles ruiva penugine queixi;
At bonum habebit olhum, toto qui vertice cernat
Cabellum algunum, nam parte pelatus ob omni
Touticus cum fronte patet, reliquumque cabeçæ.
Ceram ajuntat ôlhus canto direitus utrôque
Fratris ad exequias: boccâ, curvôque naîrce

Baba fluit, moncusque simul; circumque bochechas
Ex longo ranhus côdeam cônstruxerat altam.
Huic desabafans pandit Ranheta fracassum,
Quomodò causa doli fuerit grandeza navalhæ,
Utque caloteirus se Espanta gabaverit isto
De logro, & toto Bairro vulgaverit alto.
Hæc Creca escutans, esgazeare minacem
Nunc hùc, nunc illuc olhum, mordèreque beiçum
Infernum, tacitusque altâ subvolvere mente,
Quomodò materiâ meliùs se avenhat in ista.
Rem cachimoniæ postquam benè lance pependit,
Sahidam tandem desembuchavit in istam:
Non quòd te alborquis contractu Espanta lograsset,
Det tibi cuidadum: quatuor tuus iste piànos
Creca habet, in bardâque bono calîvre navalhas,
Quarum nulla mihi (queo me gabare) dinheiro
Custavit: cunctas nostrâ abafavimus unhâ:
Ex his quasque velis, capies; meliorque pianus
Esto tuus. Quòd te Espanta escarnêcat, ab illo,
Quamprimum apanhem ad geitum, vingabor abundè.
Dices, & meritò dices airosius esse
Extemplò Bairraltum me ire, illique velhaco
Ipsius in matris barbis maçare cagueirum:
Esto: sed quoque certum est, si hoc sonhaverit ille,
Se safaturum esse, ut non pilhêtur ad unham:
Aut culo in Judæ sese encaixabit, ut iras
Escapet nostras: melius, Ranheta, tirare

Possu-

Possumus ad limpum nossam, si feceris istud:
Nunc, te pro achado ne des, quinîmo carinhis
Sollicita, ut queirat tecum jogare bilhardam,
Duc et in Alfamam: hîc (quis deu!) si forte colhêmus,
Quomodò pro assadis ego ei pergunto, videbis.
Dixerap: at rabido sic ore Ranheta retrúcat:
Piâni offertam, navalharumque tuarum,
Quas cum tam paucâ vergonhâ ais esse pilhatas,
Mitte ubi couberint, manibusque ambabus in intùs
Carrega. Quod ego solùm sinto est, Creca, quòd andet
Honra mea in boquis mundi, fallare potentis,
Quod non falavit dœmon; solisque tapônis
Descubertâ fronte datis vingabor abunde.
Ast enganare hostem enganatumque pilare....
Non ego sum filhus patris, qui talia façat.
Nunc verè experior, quòd vulgò fama susurrat,
Te solùm linguâ, solum campare parólis;
Verùm quandò chegat prestandi occasio amigo,
Tunc nec habes figados, nec ferro unîus ataquæ,
Creca, vales, sed quandoquidem non prestimus ullus
Est tibi, solus Bairraltum ibo ipsaque navalha,
Qua me logravit, caram cortabo patifi.
Præ paixòne loqui cognoscens Creca Ranhetam,
Trambôlho non verba mali tomavit; at æquo
Irridens animo, illum sic dissuadet ab ausis:
Te Bairraltum ire et caram cortare patifi...
Barbas deixavit Maius tibi! Mille Ranhetas

 Intei-

Inteiros Espanta potest tragare, iterumque
Inteiros vomitare, nimis quin gutur alarguet,
Aut engasguetur. Si vis vingare calotem,
Conselhum tibi sumb datúm: sub imagine amici
Duc illum Alfamam, & seductum fraude patîsem
Macêmus. Dolus, an virtus quis in hoste requirat?
At nil hæc flectunt prudentia verba Ranhetam:
Æstuat ira intus, manet altâ mente repostum
Gatasium Espantæ, plenique injuria logri.
Intereà Bairraltum, incerto authore, voatus
Implet, & Espantæ briosas contigit aures
Pro pelle illius jurando andare Ranhetam,
Seseque ad barbam cum illo tomare videre.
Vix hæc audierat, veloci Espanta volatu
Marchat in Alfamam, nullo sociante, videndum,
An-ne valentonum Alfamæ sibi forsitan ullus,
Ipse vel encontro queirat Ranheta sahire.
Huc chegans plateas, becosque examinat omnes,
Cunctaque rimatur, cupiens topare Ranhetam.
At, postquam vidit non ausum ullum esse sahire
Encontro, nimium inchadus Bairrum ivit in altum;
Labrêgus velut, arrebentans qui andat ilhargis
Pro se casando, ac toto fervore cachópam,
Estadum cum illâ ut tomet, namorat alheyo
In bairro, seráque illi berrante machinho
Descantem dat nocte, novam tocando filhotam,
Cousam primôris; cunctisque in noctibus istum,

Aut

Aut chovat, aut ventet, fadairum complet; & omnem
Perturbat gentem; haud deixans dormire quietam.
Siquis labrêgui tum it mexerîcus ad aures,
Jam visinhançam non aturare porentem,
Nocturnam matracám, illi pertendère rompam
Chegare ad corpus, si continuárit eândem
Asneiram: aut siquis pecoræ sujeitus eidem
Arrastetque azam, prædamque ex ungue sacare
Tentet; & absentis faciens escarnia dicat,
Illic si topet, quebraturum esse focinhos
Salòyo; lævum ille ubi concipit aure voatum,
Banzat, & ateimans magis encanzatur amando,
Perque rebemdîtam intempestâ nocte cachopæ
Pousadam crebriùs rondat, totumque capote
Se olhorum tenus embûçat, priscamque tarascam
Sub braço esquerdo semper gestando paratam,
Itque, reditque ruam; becos, & compita lustrat,
Tussit, & escarrat; modò duræ encostat ilhargam
Esquinæ; modò passeat speculatus, an ullus
Bizarrus pertendat eum tirare piteirâ.
Tum postquàm noctis maiori parte peractâ,
Compertit ad ruam nullum valuisse sahire,
Empanturratus se airositèn inde retîrat
Grôssius escarrans pecoræ defronte janellæ.
Non secus Espanta Alfamam rondavit, & illuc
Tornavit rursus, nullo occurrente; iterumque
Se enchicharatus Bairrum retirabat in altum,

Cum

Cum bene Castelli portæ defronte Ranhetam
De cara ad caram encontrat: Ranheta ficavit
Chufradus, volvensque animo fugiatne petatve,
Ut quando adversi sibi pugnant ventus, & æstus
Utrôque impulsa ignorat cui pareat unda;
Sic hæret Ranheta anceps, medôque, briôque
Afficiente animum. Apanhandi denique seixos
Prætextu in longum retrò secuat, & hostem
A longè positus ralhis frustrá impetit istis:
Nate putâ, lembratne tibi troca illa navalhæ,
Teque quòd andasti Bairrum gabando per altum,
Me cravinatum esse alborque, omnique fideli
Patîsi in bicum nostras mettendo fraquezas:
At tibi si esquècit, faciam lembrare; meamque
Hîc mihi navalham pones, tornæque pionem
Cum lingua palmi; vel durius ossibus ipse,
Per benè ni queiras, per forçam è pelle tirabo.
Nil his magnanimus ralhis Espanta movetur,
Sed torva intuitus, tranverso & lumine in hostem,
Cabeçam abânitat de more chamantis aceno,
Istaque ralhanti respondit sola Ranhetæ:
Lembrabit vermelha mihi, quæ lamberat illam:
Scit cur non illi ventas esmurro? Nec ultrà
Effatus, cœpto processit, ut antè, caminho.
Non secùs, ac quintæ cùm canzarranis alheyam
Passat per portam; sahit imbellisve cachorrus,
Fraldeirusve canis, portæ aut custodia gozus,

Pas-

Passantique cani domini ex alpendre latratu
Ingenti similes mordere volentibus instant :
Ille, velut non illa foret pendencia secum,
Vix rosnat sumissâ voce, alçandoque pernam,
Ourînat versum illos, atque aliquando focinhum
Frustrà oblatrantûm (tanta est basofia) mijat,
Inde andando suum vadit, velut antè, caminhum.
Sic nullum casum faciens Espanta Ranhêtæ,
Incassum ralhantem illum deixavit olhando;
Bairraltum inde, suis hoc contaturus amiguis,
It passeando: illi Espantæ gesta, briumque
Cornibus in lunæ ponunt. Tum luce sequenti
Tentat in Alfamam rursus tornare daturus
Pêrrum Alfamistis: rei & hujus forsan amico
Dat contam Zâimbro, dederat cui nomen achaquis;
Vesgus enim pernas ex matris ventre sahivit;
Mens tamen inteira, atque suo lugare juizum est.
Re ergò perpensâ, Zaimber sic fatur: Amice,
Quòd bis in Alfamam isti, ac bis impune redisti,
Non benè mî cheirat; nec medum tu esse rearis
Alfamistarum: mellent me alguna nisi isto;
Sub soffrimento tibi falcatrûa paratur.
Aut Ranheta ea; quæ tecum passavit, amicis
Non contavit adhuc, solus te ut fraude machuquet;
Inve tuam alguna orditur tratada cabeçam;
Aut aliquis latet error sub disfarce fracuêzæ.
Quidquid id est, timeo taipas, moncoque ut amicos.

Ne te cum Alfamæ mettas, Espanta; maruijis,
Nam tibi, quando minùs tu cuides, ossa pilabunt;
Si verò ateimes ire, ito rursus; ego autem
Nec tibi ganhum arrendo, velim nec pelle jacere.
Dixit: at hoc êrro se non Espanta levavit,
Sed per primeirum Alfamam tornavit avezum,
Arrojàdi illic facturus, ut antè, papelem,
Castanhamque ipso fracturus in ore Ranhetæ.

Ergò ea diversâ penitùs dum parte geruntur,
Deshonræ miser exquirit Ranheta medelam;
Et verdadeirum cùm Crecam achasset, ab illo
Mezinham exorat supplex, quodque antè rejecit,
Conselhum abraçat, spreti veniamque reposcit.
Ut velhum, atque novum per junctum Espanta super-
Et paguet, & discat non amplius esse velhacus, (bus
Vertitur, & tandem sedet hæc sententia menti,
Quam Ranheta probat, profert prudentia Crequæ:
Quandoquidem vento cheium hinc Espantá levavit
Rabum, basofius tornabit rursus in oram
Nostram, habiturus plus, de quo se gabet amiguis;
Nos tamen adventum incauti explorabimus; & tu
Obvius occurres, descomponesque palavris (cam,
Brejeirum, fracum, abobram, atque chamando marî-
Quidquid et ad boccam veniet. Tunc una duarum
Res erit: invadet te, vel calabitur ille:
Si taceat, magis irrita, assanhaque tacentem,
Atque, ut gens illâc passans tete ouçat, aperta;

Et

Et sic absque ullo custo recobrabis honorem,
Atque valentani deinceps lograbis apupos.
Si tamen ille suam despicare ausit affrontam,
Tunc ego cum quatuor benè aparelhadus amiguis
Ibo ad socairum, atque illum non tale putantem
Principio in bulhæ aggrediar, relinquumque, quod ira
Et res . . . . Conselhum sibi nullâ sorte quadrantem
Ranheta irrupit, sic fatus: Nate Redondâ,
Obvius Espantæ si occurram, & dicta proterva
Objiciam, facilè ille potest julgare trafadam
Hoc esse occultam, & sese subducere nobis.
Tu nec suspectus, nec adhuc es cognitus illi,
Tutiùs illum ideò poteris pilhare, rasones
Travando ob quamvis cousam, aut per dedecus illum
Convidans ut olho te beijet egente meninâ.
Tunc ego cùm casum jam in têrmis videro bulhæ,
Ex inopinatò aggrediar, reliquumque, quod uni
Velhaco istorum fieri debetur, agemus.
Dixerat: at noscens conselhum Çreca Ranhetæ
A manha, atque medo nasci, meritò arguit istis:
Visne foris ficare, canesque immittere moutæ,
Prætextu Espantam melius, Ranheta pilhandi!
Andem egone in bulha, tuque ex palanque videndo!
Irra! esparrélam non Creta cahibit in istam.
Si vis ajudam ut præstem, sociabo, tibique
Palavram hinc empenho meam, ne Espanta, priusq
Proximus accedam, te chinquet: at ire priusque (quàm
Assa-

Aſſanhare hoſtem, meque arriſquare carôlis,
Quos poſtquàm mamem, mihi nemo è pelle tirabit..
Irrório! quo tôlus eram, jam tempus abîvit.
Tandem, uno verbo, & plures deixemus arengas:
Tu prior, aut ſolus, vel me comitante ſahibis
Obvius: hoc pacto quæcumque perîcla ſubido;
(Et ſic ajudans multum tibi faço favorem.)
Aſt aliàs.... ad eos pezôs non ſto: tibi quærito vitam.
His embaçadus dictis Ranheta ficavit,
Et tacito obtutu paulùm ſtetit: inde reſolvit
Partidum Crequæ acceitare; alioſque ſodales,
Speret ut Eſpantam, mox hàc convidat, & illàc.
Intereà Eſpanta Alfamæ devenit ad oras
Arrotando minas, ſeque inculcando valentem;
Quem vigil ut quidam venientem vidit, amico
Nuntiat adventum Crequæ, mox Creca Ranhetæ,
Hicque camaradis, quos notificaverat antè
Iſtud ad empregum; & junctos ſic fatur ad illos:
Clari Alfamiades, poſt quorum fecit orelham
Nemo unquam ninhum,& qui veſtrum ſempea honô-
In pontâ trahitis naſi, jam ſcitis, amigui (rem
(Totus et hoc noſtrum jam ſcit quoque dedecus orbis)
Quomodò terreiros Alfamæ Eſpanta ſuperbo
Greſſu atraveſſet, faciens eſcarnia noſtri.
Quin nos pardales (tanta eſt petulantia) biqui
Chamat amaréli, marujorum & nomine boccam
Enchet, de nobis quotiès fit ſermo; facitque

Aſno-

Asnorum nobis festam. Desafôrus in orbe
Est maior? brius Alfamæ, nosterque caprichus
Nunquid per bogîum enxovalhabitur istum?
Quos neque finitimi valuerunt perdere Oleiri
Seixipotens populus, nec bairri tota Rocîi
Assiduè jactis exercita turba pedradis,
A Bairraltensi sevandijabimur uno?
Non ita: atalhetur damnum hoc: nunc nuncius illum
Huc venisse refert, seque emboccasse travessâ
Correvi: cerquemus eum, mediôque pilhatum
E medio tollamus: honos vinguetur ademptus.
His dictis commotæ iræ, fumusque narîzis
Cunctorum subiit; mox hos Ranheta repartens
In ruas omnes hàc despachavit, & illàc
Ut toment portus, possit quà Espanta sahire,
Ne escapet; terni hi marchant, ne forsan apanhans
Sozinhum alguuum, vitam despachet ad outram,
Vel saltem tombet; rachetve Espanta cabeçam.
Ecce Limoeiri Espantam defronte chegantem
A sociis nutu monstratum cernit Ataca
Espantæ hucusque ignotus; nam gente fuisset
Quamquàm Alfamista, à primeiris attamen annis
Ad desmamandum Cassilhas ivit, ibique
Degerat hucusque: ad patriam paulò antè regressum
Funçonem Ranheta rogans accivit ad istam,
Unus enim ut tourus forçam ferebatur habere,
Prætereà resolutus erat, figadosque tenebat

Damna-

Damnados, ac totus erat de pelle diabi.

Hic hoſtem ut novit, camaradis ponè relictis,
It ſe moquenquè, couſam nolentis ad inſtar,
Eſpantæ acchegans, & murrum dente fechato
Caſcat nulla loquens, aliumque allumque ſegundans
Incauto eſmurrat ventas. Tum turbidus hoſtem
Illucuſque ignotum Eſpanta avançat Atacam,
Nec partem eſcolhens, meliùs quà vulnera proſint,
Peſpegat quàcumque chegat, recipitque viciſſim.
Lambadam in coſtis Eſpanta pregavit Ataquæ,
Quâ miſer embaçatus òlhos deitavit in album,
Et ſanè vitam tunc mandaretur ad outram,
Ni ſociûm ſtipata cohors foret obvia Crequæ.
Hi properant celeres, ranchus ruit omnis in unum
Eſpantam: ille retrò recuando, terga parêdi
Encoſtat, manibuſque jogans ambabus, in omnes
Diſtribuit murrum infindum. Graviore Ranhêtæ
Impere cheganti palmâ caſcavit abertâ
Boſetadam unam, miſero quâ cara ficavit
Chiando: inſtanti tantundem fecit Ataquæ,
Sed fato meliore, foris nam è couce ſupernum
Deitavit queixum, denteſque à ſede revulſit.

His aderat brinquis invitus Creca, daretque
Algunam couſam, ſi ſe hâc ſafare galhofâ
Poſſet, ſervata, quam præfert omnibus, honrâ;
Olim etenim Eſpantæ à praguentis dicitur illum
Provaviſſe manus, tundamque mamaſſe bigodis

Ob

Ob travacontram, quam jogo habuere chaparum;
Ad junctos tamen ille pedes hoc denegat, atque
Arrenégat, ei quoties falatur in isto;
Jurando juras, faciunt quæ tremere terram.
Ergo hæc ad limpum ne nunc suspeita tiretur,
Quamquàm debaixo ficaturum esse conhecit,
Attamen Espantam puncto obrigadus honoris,
Forçam ex fraquezis tirans avançat, & inquit:
Ecquæ lenta meas patientia detinet iras?
Alfamistarumne olim gababere demens
Te evásisse manus? Bairrúmne, Espanta, per altum
Te fecisse caras nobis voltare retrorsum
Dices? Sic fatus cum illo se mettit, & ambit
Prendére complexù; tendentem Espanta retardat
Murrorum nimbo. Tandem complexus agarrat
Creca hostem manibus: ruit enfeixatus uterque,
Perque ruam ad tombos andant, ficante debaixo
Nunc hoc, nunc illo: pariter glomerantur eâdem
Jangadâ reliqui socii: vix sufficit unus
Cunctórum murris Espanta: aliquisque pregabat
In socium, cuidans se figere in hoste carôlum.
Fervet opus: tezè & cresp è cascatur utrinque:
Terga sonant murris, iat vox nulla oribus exit,
Præterquam: O canis, ò unius nate cabrâni,
His hodie in manibus te tollent mille diabi.
Quis bulham illius tardis, quis voce tapônas
Explicet, aut possit verbis contare boléos,

Quos

Quos Alfamenses, illicque Espanta mamavit?
Fit sarrabulhus; reinat punhada; carôlus
Chovit; abalatum murro à naricibus imis
It mare sanguineum, & môlho premit ora rubenti.
Esfarrapantur vestes; huic aba jaquetæ
Demitur; hæc magnâ truncatur; multa camiza
Collarinho orbata ficat. Stat multa janelis
Gens casum spectans, folgansque videre barulhum,
Nemo tamen bulham apartat. Tum denique in unam
Turbine confusô lógeam ruit illa rapazûm
Congeries. Mochîla foris tum fortè cheganho
Hæsitat in porta; & ficantibus omnibus intùs,
Devaçat de casu, informatusque quis author,
Quomodò principium, primæque fuere rasônes,
Judicium hoc tandem dubià fert lite: chicóte
Incipit à porta totam zurzire canalham;
Quàque illi in gyrum fugiunt cardumine facto,
Hac ille insequitur totam currendo cocheiram,
Et cascans quàcunque topat discrimine nullo.
Tandem illi ut geitum se alcançavere safandi,
Quà data porta, ruunt. Medio tum Espanta barulho,
Ut potuit, gemino sese furtavit ab hoste.
Non secùs ac quando per bairrum passat alheyum
Rafeirus custos quintæ, raucusve fabujus;
Hujus ad encontrum sahit canis actola bairri,
Atque estrangeiro sub tali parte focinhum
Applicat; & pellem extemplò nil fatus acuto
Apalpat

Apalpat dente, agarratum & forcipe dura
Huc, illuc puxans quatuor facodit abanis.
Oſcula moedâ eſtrangeirus pagat eâdem,
Inſuper & ſtricto bairriſtam apertat abraço
Tombans de coſtis: motus clamore jacentis
Omnis in auxilium properat canis accola bairri,
Patriciumque juvat. Nimiùm tunc advena preſſus
Rabum inter pernas mettit, lombumque rigentem
Parêdi arrimans, beiçum arregaçat utrumque,
Torvaque ridendo, branca hoſtibus objicit arma.
Olli adlatrantur, nullus tamen audet in illum
Irruere: expectans rapazûm turba galhofam,
Nomine quemque vocans, pavidos atiçat in unum.
Tandem hortatu aliquis ſeſe aſſanhatus avançat,
Atracatque hoſtem: confuſo turbine bulha
Miſcetur: reliqui ajudant: gannitus ad auras
Erigitur; poſtquàmque diu mordetur utrinque,
Præteriens aliquis, caſum et miſeratus iniquum
Coitadi canis eſtranhi mordentia apartat
Agmina; multiplici ſe eſcôat ab hoſte miſellus,
Seque eſganiçans, & mancus herilia tecta
Buſcat. Plusve, minusve fuit ſic bulha rapazûm.
Ut procul evaſit, geminoque Eſpanta perîclo
Livravit pellem, tum à longe torva retrorſum
Olhavit, multâ Alfamiſtis nomina chamans,
Pragarumque rogans eſcumanti ore choveirum
Inſimul Alfamam totam deſafiat, ut auſit

Tota

Tota Cotovîæ, secum jogare pedradas
Aut quacumque alia briguæ contendere câsta.
Solus proximior Creca hæc audivit (abacti
Namque aberant riliqui) & totius nomine ranchi
Præcipit Espantæ ut socios ajuntet et armet,
Atque Cotoviæ, vel qua sibi parte pareçat,
Brigatum veniat bulhâ quacumque, sciatque,
Alfamæ gentem, quàvis busquetur, achari.

F I N I S.

L I C E N Ç A S

DO SANTO OFFICIO.

POdem-se reimprimir os pepeis, que se apresentaõ, e depois voltaráõ conferidos para se dar licença que corraõ, sem a qual naõ correráõ. Lisboa 14 de Abril de 1761.

Trigoso. Carvalho. Mello.